

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

B.V.D.

~~11-17-1~~ 360.45 190

169237
6-9-66

S.GUR
Rij
2

26 OKT. 2001
Deze rubricering is
beëindigd na 5 jr.

Aan Zijne Excellentie
de Minister-President,
Plein 1813 no. 4,
te
's-GRAVENHAGE.

Bijlage(n): 1.

Uw brief van:

Nr 838.419

Onderwerp:
De "Provo's", exponent van
hedendaags radicalisme onder
de jeugd.

's-Gravenhage, 1 sep. 1966
President Kennedylaan 25

Hiermede heb ik de eer Uwe Excellentie een rapport aan te bieden betreffende: De "Provo's", exponent van hedendaags radicalisme onder de jeugd.

Het rapport heeft uiteraard niet de pretentie een complete analyse van het provo-verschijnsel te geven. Niet alleen kan dat nauwelijks tot de taak van deze dienst worden gerekend, maar ook zou het niet mogelijk zijn vanaf deze plaats alle facetten van het provovraagstuk (en ruimer: van het verschijnsel van het radicalisme onder de jeugd) te overzien.

Een moeilijke omstandigheid is voorts, dat dit verschijnsel zich voordoet in het randgebied van hetgeen normaliter tot de extremistische stromingen kan worden gerekend; wat de provo's betreft geldt daarenboven, dat de grens tussen politieke activiteit en straatschennis vaak moeilijk te trekken valt.

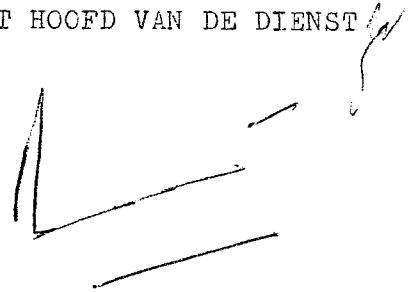
Een exemplaar van dit rapport zond ik rechtstreeks aan de

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 5^e jr.

Ministers van Binnenlandse Zaken, van Justitie, van Onderwijs en
Wetenschappen, van Defensie en van Cultuur, Recreatie en Maatschappelij-
Werk.

HET HOOFD VAN DE DIENST

369.45

26 OKT. 2001
Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

DE "PROVO'S"

Exponent van hedendaags radicalisme onder de jeugd.

INDEX

DE "PROVO'S"

Exponent van hedendaags radicalisme onder de jeugd.

I. Algemene achtergronden

II. De Provo's

1. Inleiding

2. Ontstaan en doelstelling -

- Anarchistische Pacifistische Werkgroep Zaanstreek

3. Provo begrippen

4. Leiding (Amsterdam)

5. Activiteiten

6. Publicaties -

7. Methodiek

8. Invloed; organisatie buiten Amsterdam

a. Schiedam

b. Den Haag

c. Rotterdam

d. Groningen

e. Haarlem

f. Utrecht e.a.

9. Contact met het buitenland

a. Contact met de "Revo's" (België)

b. Contact met de Vlaamse Volksunie

c. Contact met Engeland

d. Overige contacten met het buitenland

10. Financiën

11. De verhouding tussen andere organisaties en de provo's

a. de communisten en de provo's

b. de pacifisten en de provo's

c. de links-socialisten en de provo's

d. de (oudere) anarchisten en de provo's

12. Conclusie

augustus 1966

Bijlage (overzicht van de door de provo's uitgegeven "provocaties")

DE "PROVO'S"

Exponent van hedendaags radicalisme onder de jeugd

I. Algemene achtergronden

In de afgelopen jaren, met name vanaf 1960, valt onder de jongeren, al of niet politiek georganiseerd, een toenemende radicaliteit te bespeuren.

De grenzen tussen straten schennend nozendom en politiek geïnspireerde jeugd zijn - ook wat hun wijze van optreden betreft - vaak moeilijk te trekken.

Met name het "provotariaat", wellicht te typeren als "losgeslagen rode jeugd", is een groepering welks aanhang zich ten dele nauwelijks van "beatniks", "nozems" e.d. onderscheidt. Voor zover politiek ingesteld, beleeft het onder de progressieve jeugd constateerbare radicalisme in deze vorm zijn climax, met alle daaraan verbonden risico's voor openbare orde en veiligheid.

Daaraan zal in dit overzicht dan ook de meeste aandacht worden besteed.

Toch zou het - naar het ons voorkomt - onjuist zijn de provobeweging los te maken van het verschijnsel van politiek radicalisme onder de jeugd in zijn algemeenheid; een verschijnsel, dat zich trouwens niet alleen in Nederland voordoet.

Dit radicalisme kenmerkt zich met name hierdoor, dat men zich - ter bereiking van politieke doeleinden - bedient van middelen en methoden, die de grenzen van de in ons huidige democratische bestel aanvaarde politieke normen overschrijden.

Er is in dit verband duidelijk sprake van een ontwikkeling van legale naar illegale methoden van strijd.

Het valt op, dat deze karakteristiek in de loop der zestiger jaren is gaan gelden voor verschillende politieke jongerenorganisaties, waarvan men zulks - afgaande op de geestverwante instelling der ouderen - niet zou hebben verwacht.

Behalve aan (qua doelstelling reeds als extremistisch te boek staande) anarchistische en trotskistische groeperingen wordt hier gedacht aan een reeks radicaal-pacifistische en links-socialistische jongeren-groeperingen, met als corypheeën het door anarchistisch georiënteerde figuren geïnfiltreerde Comité 29 november 1962, de Pacifistisch Socialistische Jongeren Werkgroepen (PSJW) en de links-

socialistische "Socialistische Jeugd" (SJ).

Op de achtergrond van het Comité 29 november trekt dan bovendien nog het in 1963 - in navolging van India, Engeland, Tanjanjika en de Verenigde Staten - opgerichte "Trainingscentrum voor Geestelijke Weerbaarheid en Geweldloze Actie" de aandacht, dat een uitvalsbasis lijkt te worden voor veelal illegale, zij het "geweldloze" actie.

Onwillekeurig zal men vergelijkingen willen trekken met het revolutionaire gedragspatroon van de ruwweg als "links" aangeduide stromingen, die ons land na de eerste wereldoorlog beroerden. Ook toen kwam veel revolutionair elan tot ontplooiing, deels gericht op soortgelijke actieobjecten (oorlog, kapitalisme, kolonialisme, fascisme) als thans het geval is.

Daarnaast dringen zich echter toch ook wel belangrijke verschillpunten tussen toen en nu op: waren het toen veelal ook ouderen, die de jeugd inspireerden tot actief verzet tegen bestaande maatschappelijke gebreken, thans zijn het juist de jongeren, die de ouderen verwijten hun idealen te hebben prijsgegeven en hen tot daden aanzetten; waren het toen met name ook de communisten - men denke aan door hen geleide stakingsacties en agitatie onder militairen - die de toon aangaven bij de actie op straat, thans zijn dit de radicaal-pacifisten en links-socialisten, veelal samen met de anarchistisch georiënteerde, op conflict met het gezag gerichte provo's.

Werd men toen (1918 e.v.) bij zijn hervormingsëlan geïnspireerd op de golf van revolutie die vanuit het Oosten over Europa spoelde, thans richt men het oog veelal op het Westen (i.c. op de Verenigde Staten) om zijn inspiratie en ideeën op te doen.

Het waren b.v. de ban-de-bombers die na 1960 de stoot gaven tot de oprichting van een Nederlands Comité van 100, daarbij geïnspireerd op in de Verenigde Staten en Engeland reeds beoefende methoden, en tot radicaal optreden daarenboven gestimuleerd door anarchistisch en trotskistisch georiënteerde jongeren.

Zo verklaarde o.m. PSP-functionaris, inspirator van het Comité 29-11-'62 en medeoprichter van het eerder genoemde "Trainingscentrum" - dat het genoemd Comité en het bewuste Centrum zich o.m. baseerden op de methodiek, omschreven in "A manual for direct action" (uitgave van het Amerikaanse "Friends Peace Committee" en op het geweldloosheidssysteem van Ds. Martin Luther King.

Het was de PSJW die - naast "Politeia" en SVB - in Nederland de "jongerenactie Vietnam" op gang bracht, daarbij behalve door trotskisten vooral ook door Amerikaanse activiteit en methodiek ("Teach-ins"!) geïnspireerd.

Ook treft het, dat het thans - anders dan in de sociaal-zwakke Europese maatschappij tussen de beide wereldoorlogen - met name de welvaartslanden zijn, die - behalve met een nozemprobleem - met een probleem van radicalisme en "politieke criminaliteit" onder jeugd en studenten te kampen hebben. Zweden (Stockholm), de Verenigde Staten (New York) zijn daar voorbeelden van.

De vraag rijst, of de welvaart in dit verband optreedt als "katalysator", als factor, die relativering van de traditionale, door de ouderen overgeleverde normen in de hand werkt.

Anderzijds is juist het verzet tegen de gezapigheid en het gebrek aan idealisme bij de ouderen een argument, dat bij alle radicale jongeren- en studenten-groepen naar voren komt, zodra zij verantwoording van hun doen en laten afleggen.

Voorbeelden daarvan zijn er te over:

Het Comité 29 november 1962 ontstond (evenals het Comité van 100-beweging elders) uit de behoefte "nu eens iets reëels" tegen de atoombom te gaan doen.

"Anders" (PSJW) stelde: "Wij willen "directe actie" om duidelijk te maken, wat wij bedoelen".

De SJ wilde "doelgerichte protestacties" om "het onbehagen tegen de burgerlijke gezapigheid te kanaliseren".

Bij "Provo" - tenslotte - heette het: "de arbeidersbeweging is ingedommeld achter de TV-toestellen in zelfgenoegzame tevredenheid over de behaalde resultaten: ouderdomspendioen en arbeidsvitaminen".

In de Verenigde Staten ziet men iets dergelijks. Men duidt het jongeren-radicalisme tegen oorlog, atoombom, rassisme en imperialisme daar aan als "The New Left". Men wil zich daarmee onderscheiden van de traditionele "linkse" partijen, die dan als "The Old Left" gelden

en distantieert zich daarvan omdat deze niet aan hun taak hebben beantwoord, hun idealen ontrouw zijn geworden en verزند zijn in theorie en dogma.

Het was de agressiviteit van de jongeren, die hier de behoefte deed ontstaan aan een doordachte methodiek om aan hun emotionaliteit uiting te geven.

In de inleiding van het eerdergenoemde "Manual for direct action" wordt in dit verband opgemerkt: "Times are very different from the early forties, when a few seasoned veterans of the peace and civil rights movements experimented with direct action tactics. Today a great deal of leadership comes from young people, angry with a Society which preaches brotherhood and practices discrimination. Participants in sit-ins have described the struggle in moral terms; there is less theory than in the thirties..."

Men zou er niet verstandig aan doen de betekenis van dit radicalisme - hier en elders - te bagatelliseren door het louter als een verschijnsel van zeer tijdelijke aard te zien, zulks bijvoorbeeld onder het motto, dat de jeugd nu eenmaal altijd radicaal is ingesteld, in het bijzonder dan de "rode" jeugd, die van de misschien wat "ingedommelde" ouderen de toch in meerdere of mindere mate aanwezige revolutionaire instelling meekreeg.

Voorshands mogen wij van deze in zekere zin dan "normloze" maar niettemin toch vaak idealistisch ingestelde jeugd, o.i. voortgaande "radicale actie" verwachten.

Belangrijk in dit verband is, dat de vele groepen, die elkaar in actie-object en methodiek veelal wonderwel vinden - vgl. het Jongeren Comité Vietnam - doorgaans handelen onder invloed van het politiek getij, al moet erkend, dat hier - zowel als in het buitenland - de anti-atombom-actie in eerste instantie de mobiliserende factor van "The New Left" en tevens de leerschool van haar huidige methodiek is geweest

De politieke gebeurtenissen in Vietnam kunnen thans even goed als het huwelijk van Prinses Beatrix en bepaalde neo-nazistische verschijnselen voedingsbodem en startpunt van acties zijn.

Wat Nederland betreft is voorts van belang, dat deze jeugd haar organisatorische centrum en haar klankbodem voornamelijk in het traditioneel "rode" Amsterdam vindt en verder, dat in de besturen van verschillende der betrokken organisaties en groepen tegelijkertijd vaak

zelfde figuren een functie bekleden of actief zijn.

Wat de provo's betreft valt - zoals hieronder nog zal worden uiteengezet - in het bijzonder op, dat daarin vele jongeren een toevlucht zoeken, die zelfs in radicale organisaties als SJ en PSJW nog teveel conformisme en gezapigheid menen aan te treffen. Vandaar ook, dat het Nederlandse jongerenradicalisme thans in dit provo-dom zijn climax vindt.

Met het oog op de toekomst is voorts van niet te miskennen betekenis, dat van al deze jongerengroepen een radicaliserende invloed uitgaat op de ouderen: dat is merkbaar in de PSP, dat is voelbaar in het Comité 1961 voor de Vrede en zelfs te traceren bij de oudere anarchisten en trotskisten.

Het is niet uitgesloten, dat in het bijzonder de PSP-leiding zich uit electorale overwegingen door de radicale instelling van deze haar vaak toch nog welgezinde jongeren gedrongen zal voelen zich naar buiten wat scherper op te stellen.

Van belang is in dit verband, dat de PSP-commissie voor "vorming en scholing" in oktober '65 een speciale brochure wijdde aan de theorie en praktijk van "het geweldloze verzet".

Omgekeerd zijn er stellig ook "ouderen" in met name pacifistische en links-socialistische kringen, die radicaal optreden van de jongeren direct of indirect aanmoedigen. Uitlatingen van bepaalde leiding gevende figuren in de PSP, dubieuze publiciteit via radio, TV en pers hebben dat - vooral rond de 10e maart en i.v.m. het politieoptreden in Amsterdam - meermalen geïllustreerd.

"Non-conformisme" is tenslotte een eigentijds verschijnsel, dat zich niet alleen - zij het misschien wel hoofdzakelijk - bij de jeugd manifesteert. Het is b.v. ook een belangrijk motief achter de zogenaamde "dialog" met het communisme.

Verder is het van belang er de aandacht op gevestigd te houden, welke invloed de communistische jeugdbeweging van het grotendeels buiten haar om gegroeide neo-radicalisme ondergaat.

Voorshands zullen de communisten vanwege het milieu der "andersdenkenden" veel traditioneel sectarisme moeten overwinnen om zich tot "eenheid van actie" te zetten.

De gang van zaken in het sedert september '65 bestaande jongeren-

comité Vietnam heeft zulks reeds enkele malen aangetoond.

Met name de deelneming van Provo's aan bepaalde activiteiten blijkt een afschrikwekkende werking op de communistische jongeren te hebben. "De Waarheid" beschreef het provo-optreden al eens als "obsuur gedoe". Overigens blijken verschillende communisten te gaan beseffen, dat zij met deze houding niet kunnen volstaan. Het inzicht is groeiende, dat iets moet worden gedaan om de bereidheid van vele jongeren tot radicale actie uit te buiten, om "het contact met de massa" niet aan links-socialisten en radicaal-pacifisten of aan provo's over te laten.

In breder verband kan men zich tenslotte afvragen, of relletjes als die rond het optreden van het CPN-bouwvakcomité in Amsterdam in juni j.l. niet mede mogelijk werden tengevolge van het klimaat, dat in de afgelopen jaren - in het bijzonder sedert 1965 - in de hoofdstad (en elders) ontstond onder invloed van het optreden van niet-communistische radicale jongeren, i.c. van de provo's.

II. De Provo's

1. Inleiding

De anarchistische jongerengroep rond het blad "Provo", die sinds juni 1965 in Amsterdam en omgeving actief is en nadien ook elders aanhang verwierf, wekte aanvankelijk de indruk meer uit allerlei negatieve en door de deelnemers over het algemeen weinig doordachte onlustgevoelens jegens de bestaande maatschappelijke orde te handelen, dan uit gefundeerde politieke overwegingen. Deze jongeren wilden, zoals zij zelf zeiden, "de kans niet laten voorbijgaan de gevestigde maatschappij eens grondig te provoceren", aangezien zij enerzijds inzagen dat de vestiging van een anarchistische maatschappij een onmogelijkheid was en zij er anderzijds van overtuigd waren dat hun voorspelling dat deze wereld als gevolg van een komende kernbomoorlog, "uit elkaar zou spatten", bewaarheid zou worden. Daarom zou provocatie het enige zijn wat hen nog restte.

Volgens een inlegvel in de eerste nummers van "Provo", wilde dit blad primair anti-autoritair zijn. Gesteld werd, dat men zich verzetten tegen de autoriteit van personen en instellingen, tegen het militaire apparaat, tegen de uniformen en petten van de politie, tegen de reclame-mensen, die de medicijnmeesters van het moderne westen werden genoemd. Voorts zei "Provo" de dwingende greep, die deze groep op de gebruiken en behoeften van het volk heeft verkregen, te verafschuwen. Tegenover dit alles kon "Provo" geen kant-en-klaar recept voor de maatschappij stellen, zoals zij zou willen dat deze er zou uitzien, aangezien zij teveel in beslag werd genomen door provocatie van de huidige.

Volgens een artikel in het "Provo"-maandblad no. 2 dd. 17-8-1965 van een zich noemende

provoceert de provo niet, zoals de nozem, uit verveling, maar uit onvrede met het huidige maatschappelijke bestel.

De anarchistische jongerengroep, die vrijwel van het begin van haar bestaan af pogingen heeft gedaan de nozemjeugd - die volgens haar instinctief in een passief verzet ten aanzien van het gezag leefde - tot actief handelen over te halen, heeft daarbij wel successen geboekt. Ook op studenten oefent de provo-beweging een zekere aantrekkingskracht uit. De belangstelling voor happenings nam ook van die zijde toe.

Sinds enige maanden gaat het er op lijken dat leidinggevende figuren in de groep bezig zijn om aan de activiteiten meer politieke inhoud te geven.

Men probeert niet alleen meer om het provoceren, maar men wil ook bepaalde politieke doeleinden verwezenlijkt zien, zoals bijv. de terugtrekking van de Amerikaanse troepen uit Zuid-Vietnam.

Het is niet duidelijk, of men dit uitsluitend doet uit idealistische overwegingen, of ook uit een zeker opportunisme. De leiding zou er bevreesd voor kunnen zijn, dat op den duur een deel van de ahang, wegens gebrek aan positieve waarden, zich zou terugtrekken van deelneming aan provo-activiteiten.

2. Ontstaan en doelstelling

De groep rond "Provo" trad eind mei 1965 voor het eerst voor het voetlicht, toen zij per post aan mogelijk geïnteresseerden, onder wie een aantal redacteuren van dag-, week- en maandbladen, een gestencild pamflet toezond, waarin de verschijning - per juli 1965 - van dit anarchistische jongerenblad werd aangekondigd.

In dit pamflet werd op vrij uitvoerige, zij het niet altijd even duidelijke wijze, documentatie verschaft over de redenen tot het uitgeven van "Provo".

Na er op gewezen te hebben dat de geweldloze activiteiten van de anti-atoombeweging, zoals die van de Ban-de-Bomgroepen, het Comité 29 november 1962 (Comité van 100-beweging), het Comité 1961 voor de Vrede, alsmede het Volkelcomité, in het slop waren geraakt, werd naar voren gebracht dat de linkse beweging hier te lande, wilde zij werkelijk resultaat boeken, tot nieuwe methoden moest overgaan. Geweldloos verzet had slechts incidentele waarde, aangezien men daarbij teveel afhankelijk was van massale deelneming en een de activiteiten gunstig gezinde publieke opinie. Daarom, aldus het pamflet, moest thans tot de daad worden overgegaan en diende men tot directe acties te komen. Slechts een rebellerende linkse beweging, gegrond op anarchistische opvattingen zou daartoe in staat zijn. Het anarchisme immers, aldus het pamflet, propageert de meest openlijke rebellie tegen elke gevestigde orde.

Aangezien evenwel de anarchistische beweging in Nederland sinds de Tweede Wereldoorlog een kwijnend bestaan leidde, wilden de initiatiefnemers "Provo" gebruiken om het anarchisme te vernieuwen en het speciaal onder de jongere generatie te verbreiden.

"Provo", aldus het pamflet, wilde zich radicaal tegen deze maatschappij verzetten, omdat deze kapitalistisch is en zich zou vergiftigen door een morbide winstbejag, bureaucratisch is, waardoor deze zichzelf zou verstikken t.g.v. een eindeloze ambtenarij en als militaristische maatschappij haar eigen graf zou graven door - wat de provo's noemen - een paranoïde atoombewapening. De bewoners van deze maatschappij hebben niets te verliezen dan de zekerheid van de dood door radio-actieve straling. Daarom voelt de "Provo" zich voor de keus gesteld: desperant verzet of lijdzame ondergang. Het pamflet besloot met de oproep zich te verzetten waar het maar kan, waarbij het anarchisme als inspiratie-bron moest dienst doen.

Het is tot nu toe niet geheel duidelijk hoe de provo-groep is ontstaan. Wel is zeker, dat de "ideeënman" van de groep,

daarin een belangrijke rol heeft gespeeld. Het is zelfs niet onmogelijk, dat hij de auctor-intellectualis is van het hierboven besproken pamflet. Het mengelmoesje van de daarin vervatte gedachten over een atoombomdreiging en de oproep tot directe actie met het anarchisme als basis, is wellicht tot stand gekomen onder invloed van het politieke verleden van deze i in Amsterdam studerende figuur.

Het is opmerkelijk, dat sommige passages (vooral in het eerste gedeelte) van het "Provo"-pamflet van mei 1965 letterlijk dezelfde zijn als die van een ongedateerd manifest van een zich noemende Federatie van Actiegroepen tegen de Atoombom (FAA), dat voor een deel als opruiend kan worden aangemerkt. Exemplaren van dit manifest werden in de zomer van 1965 in het bezit van provo's aangetroffen. Voorzover bekend is de genoemde federatie nimmer naar buiten opgetreden.

In dit manifest, dat bestemd was voor "alle tegenstanders van de atoombom" en dat niet "in verkeerde handen" mocht vallen, werd na een uiteenzetting over het mislukken van de anti-atoombombewegingen opgeroepen om onder absolute geheimhouding een laatste revolutionaire poging te doen om alsnog invloed uit te oefenen op wat genoemd werd "de rampzalige militaire ontwikkeling in de richting van een atoombomoorlog".

Gezien de ernst van de dreiging, meende het FAA het recht te hebben tot het hanteren van de meest radicale middelen, waarvan o.a. de volgende in het manifest werden opgesomd: het in brand steken of opblazen van belangrijke militaire gebouwen en bases; spionnage en openbaarmaking van militaire geheimen; het tot persona non grata verklaren van alle militaire gezagsdragers en hen als zodanig behandelen; sabotage door destructie van militair materieel en het verspreiden van valse berichten; bevrijding van dienstweigeraars die tegen hun wil gevangen zitten of nevendiensten moeten verrichten en tenslotte agitatie onder soldaten met gebruikmaking van alle daartoe geschikte middelen.

Een ander, weliswaar onschuldig gedeelte van dit manifest, is terug te vinden in een artikel van in het "Provo"-maandblad no. 1 van 12 juli 1965, onder de titel "Inleiding tot het provocerend denken".

Anarchistische Pacifistische Werkgroep Zaanstreek

Vóór het begin van de "Provo"-activiteiten bestond er in de Zaanstreek reeds een groepje anarchistische jongeren, dat in oktober 1964 in een beginselverklaring de huidige staatkundige en militaire systemen veroordeelde op grond van een wereld- en levensbeschouwing, waarin geen plaats was voor het geloof in een autoriteit of in geweld. De groep zei zich te keren tegen ieder geweld en gezag, dat ten doel zou hebben een ander te overwinnen. Stelling werd genomen tegen iedere vorm van onderdrukking op grond van afkomst, ras of overtuiging; men zou daartegen in actie komen met alle ter beschikking staande, geweldloze middelen.

De Anarchistische Pacifistische Werkgroep Zaanstreek kwam in de loop van mei 1965 in het nieuws toen zij het eerste nummer van haar orgaan "Barst" (gedateerd april 1965) per open brief aan de BVD aanbod. Aangekondigd werd, dat dit tijdschrift onregelmatig zou verschijnen. Het bleef bij deze ene aflevering en in het "Provo"-maandblad no. 2 dd. 17-8-1965 deelden en een van zijn geestverwanten mee, dat "Barst" was opgeheven en dat de redactie voortaan nauw zou samenwerken met "Provo"

3. Provo-begrippen

Met de provo-beweging heeft ook een aantal nieuwe begrippen zijn intrede in onze samenleving gedaan. De belangrijkste zijn wel het "provotariaat", de "dé-klasse", het "klootjesvolk", en "New-Babylon".

Tot het provotariaat rekenen deze anarchistische jongeren in de eerste plaats zichzelf. Verder de nozems en alle kritisch (sic!) denkende studenten en kunstenaars. Zij allen worden onder de gemeenschappelijke noemer gebracht van hen, die meestal niet bij het arbeidsproces betrokken zijn, vaak geen baantje hebben, dikwijls vanuit een protesthouding leven, van een bepaalde leeftijd zijn en wonen in de "asfalt-jungles van de welvaartssteden".

Het provotariaat, soms de déklasse genoemd, wordt ook wel omschreven als een anonieme menigte van subversieve elementen, die noch tot het proletariaat, noch tot de bourgeoisie behoren en die eigenlijk tot een grote groep jongeren gerekend moeten worden, die niet meer langs "het oude, bekende paadje" willen lopen.

Over het proletariaat zeggen de provo's, dat het zich heeft onderworpen aan zijn politieke leiders en zijn televisie. Het proletariaat aldus de provo's, is samengesmolten met zijn oude tegenstander "de bourgeoisie", tot één grote, grijze massa, het "klootjesvolk".

Over de arbeidersbeweging schreef

, dat deze achter de TV-toestellen is ingedommeld in zelfgenoegzame tevredenheid over de behaalde resultaten: ouderdomspensioen en arbeidsvitaminen.

Uit een gesprek van de journalist en de schrijver met , welk gesprek op de band werd opgenomen en gepubliceerd in het tijdschrift "De Gids", no. 1 van 1966, blijkt dat de provo's zichzelf zien als het instituut, dat het "klootjesvolk" in het provotariaat moet veranderen, zodat het volk een revolutionaire kracht wordt. Voorts roepen de provo's op tot een permanente staking, tot niet-werken. Aangezien de provo's, aldus , evenwel buiten het productieproces geplaatst zijn en zij er daardoor ook geen invloed op kunnen uitoefenen, is het logisch dat de provo-revolutie (waarin hij blijkbaar zelf gelooft) niet zal komen zolang het proletariaat geen provotariaat wordt.

In het voorgaande werd gesteld, dat de provo's aanvankelijk geen kant- en-klaar recept hadden voor de maatschappij, zoals die er uiteindelijk zou moeten uitzien. Blijkens no. 4 van het "Provo"-maandblad, op

28 oktober 1965 uitgekomen, kwam daarin later enige verandering. i

Volgens bestaat bij de provo's een onbehagen over het feit, dat de enkeling geen invloed heeft op de gang van zaken in ons land en ook daarbuiten. Daarom zien zij de happenings als een poging om hun aandeel in het (wereld) gebeuren, waarop zij menen recht te hebben, te verwezenlijken. De autoriteiten, aldus de provo's, zouden al het mogelijke doen hun dit onmogelijk te maken. De happening is dus een demonstratie tot het verkrijgen van macht, die men niet heeft, maar waarover men wel zou willen beschikken.

Het magisch centrum

Behalve de happenings hebben de provo's ook het zgn. appelteken van overgenomen. Dat teken, dat de provo's zien als het symbool van het "Magisch centrum Amsterdam" ziet er als volgt uit:

Met het uitstekende streepje wordt de Amstel, de aorta van Amsterdam bedoeld. De ronde lijn: de Amsterdamse grachten. De stip in het midden is het beeldje van het Amsterdamse Lieverdje op het Spui waar zaterdagsavonds om 12.00 uur happenings worden gehouden.

Dit teken wordt door de provo's ook wel het gnot (=genot) teken genoemd.

4. Leiding (Amsterdam)

Alhoewel de provo's als anarchisten het onderling principieel oneens heten te zijn, omdat zij volgens geloven in de noodzaak van een radicaal non-conformisme, van een eigen mening over iets, zijn de top-provo's toch wel gelijkelijk van mening, dat er een soort leiding moet zijn, wil de groep goed kunnen functioneren. Dat is in hun geval een kleine kern, de zgn. "in-group", die de initiatieven neemt en de plannen uitwerkt.

5. Activiteiten

De provo's hebben zich in het eerste jaar van hun bestaan aanvankelijk alleen bezig gehouden met het organiseren van happenings (in Amsterdam voornamelijk rond het beeldje het "Lievordje") en het uitgeven van geschriften. Ook trokken zij de aandacht door hun activiteiten rond verloving en huwelijk van Prinses Beatrix, tegen het optreden van politie en justitie en tegen de Amerikaanse politiek inzake Vietnam. Tenslotte kwamen zij bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1 juni j.l., in de hoofdstad met een eigen lijst uit.

Voor wat de happenings betreft: wat de provo's daarover ook mogen beweren, in feite zijn het dwaze en zinloze vertoningen. In eigen kring is een enkele die mening ook toegedaan;

, dat de wekelijkse happenings steeds vervelender begonnen te worden en dat hij er dan ook maar niet meer naar toe ging. Hij voelde toen al kennelijk meer voor demonstraties met een politiek karakter zoals die, gericht tegen het Amerikaanse optreden in Vietnam.

Nas in april 1966 gingen provo-jongeren op grote schaal aan laatstbedoelde activiteiten mee.

Rond de gebeurtenissen op de 10de maart j.l. trokken de provo's voornamelijk de aandacht door hun meestal gezamenlijke activiteiten met andere organisaties, zoals de Socialistische Jeugd van Nederland (SJ) en de Pacifistisch-Socialistische Jongeren Werkgroepen (PJJW). Bij het coördinatieplan van acties tussen de SJ en de provo's, was aan de laatste met name "het vuile werk" toebedeeld, zoals het werpen van rookbommen en het strooien van kraaiepoten. Zoals bekend gebruikte men de bommen wel, maar de kraaiepoten niet.

In dit verband moet ook het bestaan van het provo-comité "De Pa-rel van de Jordaan" gememoreerd worden. Dit comité, dat in januari 1966 werd opgericht, beoogde aan het bruidspaar een "anti-huwelijksgeschenk" aan te bieden, als ook het doen ontsteken van "anti"-vaarwerk. Een medede-ling daarover, doorspekt met profane volzinnen, werd opgenomen in het "Provo"-maandblad no. 6 dd. 24-1-1966.

6. Publicaties

Wat de uitgaven van de provo-beweging betreft: naast het maandblad "Provo"- oplage: 13.000 exemplaren, volgens een mededeling in het blad zelf - worden ook nog genummerde "provocaties" uitgegeven, waarin de aandacht op speciale onderwerpen wordt gevestigd. In de bijlage wordt een opsomming gegeven van de inhoud van die provocaties.

In het maandblad zelf staan denkbeelden en plannen van de provo's en worden soms aankondigingen gedaan over te ondernemen activiteiten. Ook treft men er zo nu en dan artikelen in aan van subversieve aard. Gedacht wordt hierbij aan het opnemen in verkorte vorm van "De praktische anarchist" (een aan het begin van deze eeuw anoniem uitgegeven brochure) waarin recepten staan vermeld inzake het vervaardigen van bommen ("Provo" no. 1 dd. 12-7-1965). Andere voorbeelden betreffen ideeën van [redacted] in een artikel in hetzelfde nummer over het bestormen van het paleis op de Dam en het "eindelijk eens leggen van bommen in de brievenbus van het BVD-gebouw". Ook werd in het maandblad de suggestie aangetroffen tot het opblazen van de IJ-tunnel ("Provo" no. 7 dd. 25-2-1966).

In "Provo" no. 9 dd. 12-5-1966 werden uiteenzettingen gegeven over diverse "witte"plannen, zoals het witte schoorstenen- en fietsenplan [redacted] en het witte kippenplan.

Volgens een artikeltje over dit laatste plan van [redacted] werd als uitvloeisel van het politie-optreden op 10 maart j.l. in de hoofdstad, besloten tot oprichting van de provo-vereniging "Vrienden van de Politie" (VVP). Op 19 maart d.a.v., tegelijk met de opening van de tentoonstelling "10-3-1966", werd het zgn. witte kippenplan gelanceerd. Volgens de schrijver is de witte kip de vredesvogel van het provotariaat. In de plaats van de politie wil dit plan "witte kippen" aanstellen, die een witte jas en een witte pet moeten dragen en die belast zullen worden met de distributie (voor noodgevallen) van verband en medicijnen. Voorts dienen zij lucifers en voorbehoedmiddelen bij zich te hebben, "alsook appeltjes van oranje en kippeboutjes voor het hongerend provotariaat".

Ook werd in dit "Provo"-nummer propaganda gemaakt voor het witte woningenplan. Daarin wordt er o.m. voor gepleit om bij het saneren van woonwijken, indien de afbraak niet onmiddellijk gevolgd wordt door nieuwbouw, de vrijkomende woningen als tijdelijke onderkomens ter beschikking van alleenstaanden te stellen. Voorts zouden de woningen in

de binnenstad van Amsterdam, die thans in gebruik zijn bij kantoren en bedrijven, hun oorspronkelijke bestemming dienen terug te krijgen. Op die manier zou de ontvolking van de binnenstad tegengegaan kunnen worden.

In "Provo" no. 8, dd. 14-4-1966 stelde :

voor om vrouwen en meisjes voor te lichten over voorbehoedmiddelen. Daartoe zouden consultatiebureaus in het leven moeten worden geroepen. Dit plan heeft de naam van het "witte wijvenplan" gekregen.

In een andere publicatie werd het gebruik van kraaiopoten tegen welvaartssymbool no. 1, de auto aangekondigd, daar deze "de leefbaarheid" zou bedreigen.

Naast "Provo" bestaat er sinds begin juli j.l. een nieuw blad, genaamd "Image". Wat de inhoud van dit iedere veertien dagen verschijnend periodiek betreft: de artikelen daarin doen niet onder voor die in "Provo". Blijkens een publicatie in het eerste nummer is het de bedoeling om "witte" informatie te geven. Daaronder verstaan de provo's het weergeven van meningen zonder enig voorbehoud. Dat blijkt duidelijk uit een artikeltje in "Image" no. 1, waarvan gezegd wordt, dat het van de hand van een onbekend pornograaf is. Ook in "Image" no. 3 komt een dergelijk artikeltje voor.

Blijkens een publicatie in het anarchistisch blad "Recht voor Allen" dd. 6 augustus 1966 gaat "Provo" voorts binnenkort een twemaalmaandelijkse internationale editie uitgeven in de Engelse taal en is verder de verschijning op komst van een provo-weekblad.

Op de lezers van "Recht voor Allen" wordt een beroep gedaan te helpen bij het vormen van "een landelijk en internationaal net van tip- en nieuwsgevers". Het "Magies Perscentrum" is te bereiken onder

7. Methodiek

Over de methodiek bij de te voeren acties bestaat in provo-top-kringen geen eenstemmigheid. Wellicht is dit verschil van instelling inhaerent aan het feit, dat anarchisten het onderling principieel on-eens zijn.

Een ander facet van het doen en laten van provo-jongeren is het gebruik van verdovende en zgn. bewustziinsverruimende middelen, zoals aether, mescaline en LSD.

Wat deze provo-instelling betreft: volgens insiders neemt de laatste maanden het aantal gevallen van o.a. aethersnuivende provo's hand over hand toe.

8. Invloed; organisatie buiten Amsterdam

Wat de omvang van de provo-beweging betreft, was begin 1966 van mening, dat er "hoogstens een paar duizend" jongeren achter hem en zijn geestverwanten zouden staan. Degenen, die met hen sympathiseerden, zouden echter honderdduizenden kunnen zijn. Zijn laatste opmerking lijkt, gezien het stemmenaantal dat de provo-lijst op 1 juni j.l. in Amsterdam op zich verenigde, sterk overtrokken. Toen immers brachten 13022 mensen, oftewel 2½% van de Amsterdamse kiezers, hun stem uit op de provo's.

Weliswaar moet daarbij rekening gehouden worden met het feit, dat deze jongeren alleen in de hoofdstad met een eigen lijst uitkwamen, doch anderszijds is het zo, dat juist Amsterdam de grootste concentratie van links-radicalen jongeren herbergt en dat daardoor in de hoofdstad ongetwijfeld de meeste belangstelling voor de provo-ideeën bestaat.

Alhoewel geen exacte cijfers bekend zijn over de getalsterkte van de provo's in Amsterdam en elders, lijkt het er op, dat de schatting van "hoogstens een paar duizend", wel ongeveer juist zal zijn; al moet men zich ook dan nog afvragen, welk deel hiervan tot het a-politieke nozem-dom gerekend dient te worden.

Wat de aanhang betreft is het opvallend dat naar verhouding vrij veel studenten aan provo-activiteiten deelnemen, dan wel er sympathiek tegenover staan. Hiertoe behoren studenten, die in politiek opzicht eerder nimmer de aandacht trokken, alsook figuren, die in andere organisaties in meer of mindere mate hun sporen verdienden, dan wel er gewoon actief waren.

Het is niet geheel duidelijk wat deze studerende jongeren ertoe gebracht heeft belang te gaan stellen in wat de provo's willen en doen. Het is niet onmogelijk, dat de houding van de autoriteiten tegen de provo's daarin een rol heeft gespeeld. Ook moet bedacht worden, dat er onder deze studenten jongeren zijn, die zich aan de zijde der provo's hebben geschaard om aan hun gevoelens ten aanzien van gezag en koningshuis lucht te geven. Dat kan gebeurd zijn als gevolg van de instelling, die zij van huis uit meekregen, dan wel doordat zij in het kader van hun studie en omgang met anderen tot een meer radicale opvatting kwamen.

Behalve in de hoofdstad zijn intussen ook provo-elementen actief (geweest) in de volgende gemeenten:

- a. Schiedam: Volgens een bericht in het weekblad "Vrij Nederland" van 24 juli 1965 was in deze plaats het "Anarchistisch Weerstandscollege" actief. De club zou tot stand gekomen zijn om te ageren tegen de komst van Prins Claus naar Nederland.

Zoals uit het ondervolgende zal blijken was hij ook elders in Nederland en zelfs in België betrokken bij provo-activiteiten. Voorzover bekend is het Anarchistisch Weerstandscollege in Schiedam eigenlijk nooit goed van de grond gekomen.

- b. Den Haag: Op Prinsjesdag 1965 waren in de residentie een aantal jongeren actief, waarvan er enkelen naderhand ook deelnamen aan elders ontwikkelde provo-acties.

Tijdens die activiteiten werd "provocatie" no. 7 verspreid, die de tekst van de Troonrede bevatte, zoals H.M. de Koningin die volgens de provo's had moeten uitspreken en waarin zij o.m. haar troonsafstand aankondigde.

- c. Rotterdam: In de loop van mei 1966 organiseerden provo's ook in Rotterdam (bij het beeldje Fikkie) happening.

Inmiddels heeft de Rotterdamse provo-groep, "Desperado" genaamd, onder diezelfde naam een eigen blad uitgegeven dat qua opzet en inhoud veel lijkt op het "Provo"-maandblad. Tot nu toe verschenen twee nummers. In de laatste aflevering werden de namen en een soort signalement gegeven van twee Rotterdamse politie-mensen, die "beslist niet te vertrouwen zijn".

- d. Ook in Groningen worden provo-elementen actief. In een in mei j.l. uitgegeven "provocatie" werd de oprichting bekend gemaakt van een Comité Vrienden van Provo, dat zich ten doel stelt het verspreiden van de ideeën en van "de filosofie" van provo onder het Groningse provotariaat en het bevorderen van de provotarische gezindheid als tegenwicht tegen - wat men noemt - het onverantwoordelijk fanatisme van de militaire en andere autoriteiten, dat uiteindelijk alleen maar totale vernietiging met zich kan meebrengen. In de provocatie wordt voorts opgeroepen zich te abonneren op het in Amsterdam verschijnende blad "Provo". De jongeren en studenten, die zitting hebben in het "Comité Vrienden van Provo" behoren tot de provo's of zijn lid van de Vredesactiegroep van Studenten (VAS) of van de Noordelijke Anti-militaristische Jongerengroep (NAJG).

Wat de publicaties betreft is Groningen voortvarend. Daar bestaan nl. reeds twee periodieken, "Luca" en "Scandal". Dit laatste blad werd opgericht, omdat men vond dat "Luca" zijn progressieve karakter had verloren. Via het orgaan "Scandal" hoopt men de jongeren te kunnen overhalen tot het organiseren van happenings.

- e. In Haarlem en omgeving is enige malen een soort literair provo-blad, vermoedelijk van middelbare scholieren, verschenen, onder de titel "?".

Opmerkelijk is, dat het 4e nummer van "?" verscheen als bijvoegsel bij "De Vrije", een anarchistisch maandblad, waarvan de redactie en administratie in Rotterdam zijn gevestigd. Aan dit nummer verleenden ook Amsterdamse provo's hun medewerking, n.l. 1

- f. Volgens recente gegevens is men ook in Utrecht bezig een provogroep te formeren.

Die poging heeft wellicht reeds succes geboekt, want volgens het "Provo"-maandblad no. 11 dd. 15-8-1966 verschijnt in de Domstad een provo-uitgave genaamd "Volte".

Voorts zouden nog provo-bladen in de volgende gemeenten worden uitgegeven: in Leeuwarden "Dingetje", 1 ; in Leiden "Oopi", 1 in Maastricht "Ontbijt op bed", 1 2-

Tot nu toe werd geen bevestiging ontvangen of laatst genoemde vier periodieken inderdaad provo-bladen zijn en of er een relatie met de Amsterdamse provo's bestaat.

9. Contact met het buitenland

a. Contact met de "Revo's" (België)

Gebleken is, dat er al enige tijd contacten bestaan tussen provo's in Nederland en geestverwanten van hen in België. Deze laatsten, die zich "revo's" (afgeleid van revolte) noemen, geven onder diezelfde naam een periodiek uit, waarvan tot nu toe slechts één aflevering werd gesignaleerd.

Begin december 1965 verscheen in de Nederlandse pers het bericht, dat Amsterdamse provo's contacten hadden gelegd met geestverwanten in Antwerpen met als doel deze laatste stad op te nemen in een zgn. vluchtschema, waarvan provo's gebruik zouden willen maken voor het geval de Nederlandse politie massaal tegen hen zou willen optreden. Volgens de

publicatie zou dit laatste het geval kunnen zijn rond de 10de maart 1966, de huwelijksdag van Prinses Beatrix. De organisatie van het vluchtschema zou door een Antwerpse miljonair gefinancierd worden. *)

Onder de deelnemers van de ABC-protestmars, die met Pasen 1966 werd georganiseerd (van Den Helder naar Amsterdam) bevond zich ook een groep revo's.

b. Contact met de Vlaamse Volksunie

Op 23 juni 1966 werd in Antwerpen

de tentoonstelling "Matrakken-sabbath" geopend. Organisatoren waren Amsterdamse provo's en de ultrarechtse Vlaamse Volksunie, een extreme Vlaamse nationalistische beweging. De expositie, die was voorbereid door laatstgenoemde organisatie, was bedoeld om een beeld te geven van het optreden van de Belgische politie, die er met de matrak (Vlaams woord voor gumaiknuppel) maar op los zou slaan. Aangezien de provo's voor wat Nederland betreft een zelfde mening zijn toegedaan, kwamen tot gezamenlijk optreden. Volgens bepaalde persberichten, zouden de Nederlanders echter niet op de hoogte zijn geweest van het feit, dat in de Vlaamse organisatie ook ex-nazi's actief zouden zijn. Om die reden betreurden de Amsterdamse provo's achteraf de gezamenlijke activiteit.

c. Contact met Engeland

Volgens persberichten is de Engelse organisatie, die met de provo's zou sympathiseren

, van plan op 9, 10 en 11 september 1966 in Londen een driedaagse manifestatie te organiseren, met o.a. een grote happening. Daarvoor zouden veel Engelse en Europese dichters worden uitgenodigd.

d. Overige contacten met het buitenland

Intussen is gebleken van nog andere relaties tussen provo's in Nederland en soortgenoten in het buitenland. Gedacht wordt daarbij aan het contact van _____ met Belgische en Franse geestverwanten. In dit verband was zelfs sprake van een internationale conferentie van jonge anarchisten op 16 en 17 april 1966, waaraan vermoedelijk zou worden deelgenomen door Belgische, Franse, Spaanse en Engelse "kameraden".

Blijkens een publicatie in het al eerder genoemde anarchisten-blet "De Vrije" van april 1966, vond deze conferentie inderdaad op het aangegeven tijdstip plaats en wel in Parijs. Voor Nederland namen er afgevaardigden van "De Vrije" aan deel. Ook waren vertegenwoordigers van tien verschillende anarchistische groeperingen uit Engeland, Zweden, Duitsland, Italië, Frankrijk en Spaanse ballingen aanwezig. Niets wijst er evenwel op, dat ook provo's aan de conferentie deelnamen. Het is mogelijk, dat zij daartoe - samen met geestverwanten uit het buitenland - wel pogingen hebben gedaan, maar gezien hun opvattingen van het anarchisme, daarin geen succes boekten.

10. Financiën

Het is tot nu toe niet duidelijk, of en hoe de provobeweging zich financieel kan bedruipen. De opbrengst van de verkoop van de Provo-periodieken, zoals die van het "Provo"-maandblad, dat voor f 1.-- per exemplaar aan de man wordt gebracht, lijkt niet groot genoeg om de onkosten te dekken. Temeer daar de wederverkopers van elke gulden een kwartje zelf mogen behouden.

Deze wederverkopers zijn voor het grootste deel provo's, die op deze manier trachten een centje bij te verdienen, dan wel aan een minimum inkomen toe te komen. Dat dit laatste niet altijd lukt, zou af te leiden zijn uit het feit, dat een aantal van hen in juni j.l. betrokken was bij diefstallen uit sigarettenautomaten en niet-afgesloten auto's. In hoeverre de "principiële" instelling van de anarchisten om geen eigendommen te erkennen, hier ook een rol heeft gespeeld, is niet bekend.

Volgens persberichten verklaarde dat de mededeling als zouden de provo's bij hun activiteiten gefinancierd worden door de opbrengst van de diefstallen - gepleegd door een jeugdbende, nauw geliëerd aan de provo's - klinkklare onzin was. Volgens haar zou de provo-beweging genoeg fondsen hebben, waaruit zij haar activiteiten zou kunnen bekostigen.

Wat deze laatste opmerking betreft: enige maanden geleden werd vernomen, dat de provo's zich een offsetpers hadden aangeschaft, die f 6.000.-- zou hebben gekost.

Een ander bericht sprak van provo - relaties, die zo nu en dan als geldschietters optraden.

11. De verhouding tussen andere organisaties en de provo's

a. de communisten en de provo's.

De communisten waren al vanaf het begin kritisch t.o.v. de provo's gestemd.

Een van de eerste uitlatingen van communistische zijde kwam van "De Waarheid". Deze betitelde in augustus 1965 de provobeweging als "obsuur gedoe". Het behoeft geen betoog, dat de communistische jeugdorganisaties zich bij dit standpunt van de partij aansloten.

In het september-nummer 1965 van "Spektakel", het maandblad van de communistische Organisatie van Progressieve Studerende Jeugd (OPSJ) kwam een artikel voor, waarin kritiek werd geïfend op "de nihilistische activiteiten" van de provo's.

De communisten volhardden in hun houding, toen in april 1966 in het Jongerencomité Vietnam de aanvraag tot toelating van de provo's aan de orde kwam. De ruzie binnen het comité (voornamelijk tussen de communisten en de afgevaardigde van de SJ) liep zo hoog op, dat de eersten zelfs met hun portefeuilles rammelden en verklaarden, dat indien de provo's zouden worden toegelaten, het Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV) en de OPSJ zich het comité zouden terugtrekken.

Een ander standpunt namen de jonge communisten in, toen het ANJV besloot toe te treden tot het Comité 19 maart 1966, dat door een groot aantal Amsterdamse jongeren werd opgericht om langs legale weg tot een oplossing te komen van de gespannen verhouding tussen politie en burgerij. De communisten schaarden zich daardoor achter een initiatief, waarin de provo's een niet onbelangrijke rol speelden. Het ANJV motiveerde zijn deelneming met het argument zich niet van de rest van de jongerenorganisaties te willen vervreemden.

Deze communistische tactiek werd in april 1966 voortgezet, toen de jonge communisten in hun orgaan "Jeugd" een artikel opnamen, waarin zij lieten uitkomen dat zij thans, evenmin als in vroegere jaren, achterbleven om te protesteren tegen het optreden van de politie. De communisten bleken in Rotterdam zelfs bereid om met de provo's tot een zeker

vorm van samenwerking te komen inzake Vietnam.

Dit tijdelijk lonken naar de provo's had vermoedelijk vooral ten doel hun aanhang wat milder te stemmen t.o.v. de CPN met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen, waaraan de provo's met een eigen lijst dreigden deel te nemen en tenslotte ook deelnamen.

Na de gemeenteraadsverkiezingen bleken de communisten in elk geval weer veel minder interesse te hebben voor de provo's.

b. de pacifisten en de provo's

De redactie van de Pacifistisch-Socialistische Jongeren Werkgroepen (PSJW), liet zich eveneens van de aanvang af kritisch uit over de provo's en hun optreden. Betoogd werd, dat men zich door alleen maar te provoceren diskwalificeerde tot qucrulant. "Acties als die van Provo willen wij ook", aldus de redactie, "maar dan acties die af zijn". Daarmee bedoelde men, dat steeds duidelijk moet zijn wat men met een actie beoogt. Men moest daarmee de publieke opinie willen ontwikkelen, maar men moest niet iets doen "om het doen".

Deze reserves golden kennelijk niet rond de 10de maart. Met leden van de SJ en de provo's, namen toen ook PSJW'ers deel aan activiteiten tegen het huwelijk van Prinses Beatrix.

Het is niet geheel duidelijk hoe de "oudere" pacifisten (i.c.de PSF) nu eigenlijk tegenover de provo's staan. De berichten daarover spreken elkaar wel eens tegen en vermoedelijk wordt in PSF-kringen niet gelijk over deze jongeren gedacht.

Bekend werd, dat de provo's voornemens zijn ieder raadsbesluit, dat zich daarvoor leent, te begeleiden c.q. te laten volgen door acties op straat. Het is hun bedoeling daarbij zo origineel mogelijk voor de dag te komen.

c. De links-socialisten en de provo's

Zoals reeds vermeld bestond er rond de 10de maart een coördinatieplan van acties tussen de SJ en de provo's, waarbij aan de laatsten met name "het vuile werk", zoals het werpen van rookbommen en het strooien van kraaiëpoten was toebedeeld.

Wat de links-socialistische studentenorganisatie Politeia betreft in de oktober-uitgave 1965 van het periodiek dat dezelfde naam draagt, werd gesteld, dat het optreden van de provo's vooral belangwekkend was als poging, de voorheen ideologisch dakloze nozems politiek te beïnvloeden. Dit optreden is opzienbarend, aldus de publicatie en het varieert van debiel (de zgn. happenings) tot uiterst opbouwend (het gecollectiviseerde witte fietsen systeem en het breken van de mythe dat in Nederland nooit revolutionaire acties hebben plaatsgevonden). Volgens "Politeia" zijn de provo's te beschouwen als een gevolg van de degeneratie van de socialistische beweging, zoals ook het anarchisme aan het eind van de vorige eeuw in ons land een gevolg was van het ontbreken van een organisatorisch en theoretisch sterke socialistische beweging. "Desondanks", aldus de schrijver, "achten wij hun optreden nuttig in de strijd tegen de heersende onverschilligheid en wensen we hun veel succes bij verdere provocaties toe".

d. De (oudere) anarchisten en de provo's

De twee anarchistische groepen, die in Nederland bestaan, hebben verschillend gereageerd op de activiteiten van de provo's. Vanaf het begin stond de Federatie van Vrije Socialisten, die het Periodiek "Recht voor Allen" uitgeeft, er tamelijk sympathiek tegenover.

In een artikeltje in het nummer van 21 augustus 1965 werd n.a.v. het witte fietsenplan gesteld: "We moeten U toegeven, dat het alleen maar een gebaar is dat niet tot het door de provo's beoogde doel kan voeren. maar het brengt het wezenlijke van onze ideeën onder de mensen en dat is, buiten de publiciteit en de actie die het brengt, zeer belangrijk".

In "Recht voor Allen" van 2-10-'65 schreef een oudere anarchist over de provo's: "Laten we dankbaar zijn, dat zij er dan zijn die ons tot activiteiten dwingen en laten we ons beraden op de vraag of we wel de juiste wegen bewandelen om de anarchistische opvattingen levend te maken".

In het nummer van 13 november 1965 werd een verslag gepubliceerd van een op 5 oktober gehouden vergadering van deze anarchisten met de provo's. Het verslag besloot aldus: "Het was een geslaagde avond en misschien kunnen we nog eens bijeenkomen, om te kijken of we geen gemeenschappelijk platform kunnen vinden voor actie en propaganda".

In het nummer van 2 april 1966 werd propaganda gemaakt voor "Revo", het blad van het Belgisch provotariaat.

Typierend voor de onderlinge verhoudingen is ook, dat "Recht voor Allen" dd. 6 augustus 1966 het artikeltje, waarin de publicatie van nieuwe provo-uitgaven werd aangekondigd, besloot met de woorden: "Belangrijke plaatselijke berichten kunt U dus doorgeven aan dit adres" (t.w. dat van Provo in Amsterdam)"maar vergeet ook RvA niet!!".

De groep rond "De Vrije" daarentegen was vrijwel vanaf het begin gekant tegen wat de provo's voorstonden. In "De Vrije" van oktober 1965 werd bijvoorbeeld gesteld, dat -uitgezonderd het witte fietsenplan er maar "een minimaal stukje constructief anarchisme" in de provo-happening zat.

Nadat bekend was geworden, dat de provo's in Amsterdam met een eigen lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen zouden uitkomen, werd de toon van de publicaties over hen in "De Vrije" steeds scherper.

12. Conclusie

Zoals reeds werd gesteld, heeft de provo-beweging haar ontstaan in belangrijke mate te danken aan het verlangen van bepaalde jongeren om zich, op nog fellere wijze dan groeperingen als SJ en PSJW, te verzetten tegen burgerlijkheid en politieke gezapigheid, vooral rond een vraagstuk als dat van oorlog en vrede.

Wat dit laatste betreft: ook voor de provo's was de anti-atoombom-beweging een katalysator en - wat methodiek betreft - een leerschool.

Hun houding inzake het vredesprobleem (en andere politieke en maatschappelijke vraagstukken) - hoewel niet bepaald "vreedzaam" geuit - kan niet als argument worden gebruikt tegen hun anarchistische pretentie. Immers heeft ook het "officiële" anarchisme in Nederland zich door de jaren heen overwegend als radicaal-pacifisme gemanifesteerd.

Het is dan ook niet geheel toevallig, dat de in "Provo" opgegane Zaanse groep van geestverwanten rond zich "Anarchistische Pacifistische Werkgroep Zaanstreek" doopte.

Is het enerzijds zo, dat een groot deel van de provo-aanhang zich - in en buiten Amsterdam - vaak minder door politiek-anarchistische overwegingen dan door vage onlustgevoelens jegens de maatschappij laat leiden en in die zin met het nozendom samenvloeit, anderzijds mag worden aangenomen, dat de provo's niet geheel ten onrechte pretenderen een deel van datzelfde nozendom wat meer politiek bewust gemaakt en gemobiliseerd te hebben. Dat dit nozendom met name voor anarchistisch getinte theorieën open staat, zal - gezien hun anti-maatschappelijke instelling - overigens niemand behoeven te verbazen.

Een en ander doet uiteraard niets af aan de belachelijkheid van bepaalde provo-methodieken, evenmin trouwens als aan de risico's van hun optreden voor operbare orde en veiligheid.

In dit verband zij er terloops op gewezen, dat de door in zijn proefschrift gebruikte term "provo" op de nozems betrekking heeft en niet op de hier besproken "provo's".

Dat binnen de provo-kring, ook binnen haar leiding, verschil van inzicht bestaat over de methodiek, met name over het toepassen van al dan niet geweldloze middelen, behoeft geen verwondering te wekken; niet alleen doet dit verschijnsel zich voor in alle radicale jongerenorganisaties, maar voor het anarchisme gold altijd in het bijzonder, dat straffe organisatie en eenheid van denkbeelden uit den boze en

op zichzelf al on-anarchistisch is.

Voorshands ziet het er naar uit, dat het provo-dom nog niet aan het eind van zijn activiteit en groei is gekomen, in noch buiten Amsterdam.

Dit hangt enerzijds samen met de politieke gebeurtenissen in Nederland en elders, waarin de provo's (evenals andere radicale jongerenorganisaties) hun uitgangspunt vinden (vgl. hoofdstuk I), anderzijds met de sympathie, die vele oudere politici - i.c. in PSP-milieu - jegens deze jongeren uiten. Dit laatste dan vaak eerder nog uit gevoelens van afkeer jegens het politie-optreden dan uit verwantschap met de provo-ideeën.

Het "begrip" dat velen - te goeder of te kwader trouw - voor de drijfveren der provo-beweging vragen, moge dan op zichzelf een redelijk verlangen zijn wil men op het "provo-vraagstuk" een adaequaat antwoord geven, het neemt niet weg, dat het deze jongeren een hart onder de riem steekt, in zoverre e.e.a. als het ware van de daken wordt geschreeuwd.

augustus 1966.

Bijlage

De door de provo's uitgegeven provocaties

- Provocatie no 1: Vergelijking tussen publicatie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken inzake de werving van politiepersoneel en het optreden van de Amsterdamse politie tegen de provo's in de zomer van 1965 (met foto's).
- no 2: Bevat een "signalement" van Prins Claus, alsmede een "persona non grata"-verklaring t.a.v. betrokkene.
- no 3: Over wat de provo's noemen het "fascistische verleden" van Prins Hugo, Prins Claus en Prins Bernhard.
- no 4: ?????
- no 5: Over het "witte fietsen"-plan van de provo's.
- no 6: Daarin worden de deelnemers aan happenings opgeroepen tot een stille omgang rond het Amsterdamse Lieverdje op 13 augustus 1965.
- no 7: De tekst van de Troonrede 1965, zoals die volgens de provo's had moeten zijn.
- no 8: Oproep aan het internationale provotariaat om te provoceren en om anarchistische groepen te vormen.
- no 9: ?????
- no10: Oproep om de nummers op te nemen van die auto's die veel "gifgas" produceren.
- no11: Behelst publicatie van een als "vertrouwelijk" aangeduid rapport van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst in Amsterdam) over de luchtvervuiling in de hoofdstad.
- no12: Manifest aan het Amsterdamse provotariaat, waarin dit wordt opgeroepen om op 26 maart 1966 niet naar het Lieverdje te gaan, maar in plaats daarvan op 2 april d.a.v. deel te nemen aan een demonstratie van het "Comité 19-3-1966", gericht tegen het optreden van de politie.
- no13: Oproep om aan laatstgenoemde demonstratie deel te nemen.
- no14: Bevatte een profanatie van Goede Vrijdag.
- no15: Daarin werden leden van het Amsterdamse provotariaat opgeroepen de wacht te betrekken bij de IJ-tunnel om aanslagen van rechtse elementen te voorkomen. Deze zouden dat van plan zijn, daar zij het provoplan om de IJ-tunnel op te blazen (zie "Provo"-maandblad no. 7), serieus zouden nemen.
- no16: Daarin werd het provotariaat opgeroepen de happenings bij het (dd.5-5-'66) Lieverdje voorlopig te veranderen in een soort samenkomst, van waaruit de provo's naar de diverse punten waar noodzakelijk gedemonstreerd zou moeten worden, dienden te vertrekken. Mocht de politie tot gewelddaden overgaan, dan moesten de provo's dit optreden negeren.